

Visie:

Op de scholen van de PCSV bieden we een rijk taalaanbod in een rijke leeromgeving aan alle leerlingen van onze school. De NTL, Nederlandse Taal Leerders hebben andere, vaak uiteenlopende nood aan taalsteun. Binnen de PCSV bieden we hen duurzame, intentionele en intensieve taalleerkansen in de onderwijstaal.

Doelstellingen:

- De leerlingen kunnen door de organisatie van ons onderwijs en het leerkracht handelen eruit halen wat ze in zich hebben op het gebied van taalvaardigheid.
- We ontwikkelen ons tot scholen met een breed-gedragen expertise op het gebied van taalontwikkeling en onderwijs.
- De verwachting is dat het aantal leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte zal toenemen in de komende jaren, wij stellen ons tot doel dat alle leerlingen zullen en kunnen profiteren van een rijk en geïntegreerd taalaanbod.
- We sluiten aan bij het aanbod van de Taalklas Voorschoten, zodat een doorgaande leerlijn kan worden geboden.

Beginsituatie:

Er is een groeiend aantal leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte op het gebied van de Nederlandse taal.

Het NTL-onderwijs wordt versnipperd aangeboden en is nog niet doelgericht en effectief genoeg. Het leerkracht handelen en het aanbod in de lessen is niet altijd passend bij de behoefte van de leerlingen in de klas en de leerkrachten zijn soms handelingsverlegen met betrekking tot NTL. We weten dat kinderen 8 jaar nodig hebben om een taal voldoende te leren beheersen/om op niveau te komen.

Welke leerlingen hebben behoefte aan taalsteun?

Welke leerlingen kunnen extra taalondersteuning gebruiken? Waarom? En welke behoeftes hebben zij precies?

Nederlandsetaalleerders

Steeds meer kinderen groeien meertalig op. Bovendien spreekt een groot deel van de meertalige leerlingen in het Nederlandse onderwijs een of meerdere thuistalen die verschillen van de onderwijstaal.

Uiteraard hebben niet al deze leerlingen nood aan taal- steun. Het gaat in de eerste plaats om de groep leerlingen met een andere thuistaal die de onderwijstaal nog volop aan het verwerven zijn. Denk maar aan kleuters die op hun eerste schooldag voor het eerst met het Nederlands in aanraking komen. Zij zetten hun eerste stappen in het Nederlands terwijl ze hun thuistaal of -talen nog volop aan het ontwikkelen zijn. Hoewel de meertalige ontwikkeling voor veel van deze kinderen vlot verloopt, gaat het bij een aantal kinderen moeizamer, in het bijzonder wanneer ze ook de thuistaal niet vlot verwerven. Ook in de hogere jaren worstelen ze vaak nog met de meer complexe vaktaal die tijdens de lessen op school wordt ingezet. Voor hen is extra taal- ondersteuning nodig.

In het lager en secundair onderwijs zijn er ook leerlingen die, door migratie, voor het eerst met het Nederlands in contact komen. Deze leerlingen staan doorgaans weliswaar verder in de ontwikkeling van hun thuista(a)l(en), maar ook zij zetten verschillende stappen tegelijk. Ze moeten immers niet alleen een tweede (of derde) taal leren, maar ook concrete vakinhouden in deze taal onder de knie krijgen. Hierdoor lopen ze een groter risico op een leerachterstand en hebben ze baat bij extra taalondersteuning.

Nederlandsetaalleerders (NTL's) vormen dus een zeer heterogene doelgroep. Deze leerlingen verschillen zowel op het vlak van hun Nederlandse taalvaardigheid en prestaties op school, als op het vlak van enkele voorspellende facto- ren die het leren (kunnen) beïnvloeden, zoals hun socio- economische status (SES) en de beheersing van de thuistaal. Deze factoren zijn van invloed op het aanbod dat we deze kinderen willen bieden.

Uitgangspunten voor onze aanpak:

Binnen de PCSV willen we NTL's zoveel mogelijk kansen bieden om Nederlands te leren. De taal die de leerling het eerst verwerft, meestal de thuistaal, vormt de basis voor het leren van een nieuwe taal zoals de onderwijstaal. Met andere woorden: de kennis en vaardigheden die de leerling bij het leren van gelijk welke andere thuistaal heeft opgebouwd, helpen bij het leren van het Nederlands. Het gaat dan niet alleen over algemene taalvaardigheid en metacognitieve strategieën zoals taakoriëntatie, maar ook om specifieke vaardigheden zoals woordenschat, vertellen en lezen.

De thuistaal kan ondersteunen bij het leren van de onderwijstaal op voorwaarde dat deze thuistaal voldoende ontwikkeld is. Net daarom spreken ouders met hun kinderen bij voorkeur de taal die zij het best beheersen, zeker wanneer het kind de thuistaal nog volop aan het ontwikkelen is.

Nederlands is als onderwijstaal de taal die alle leerlingen en de leerkracht op school verbindt. Om deze onderwijstaal vlot te verwerven is, naast een goede basis in de thuistaal, een kwalitatief en kwantitatief sterk Nederlands aanbod belangrijk, ook buiten de schoolmuren. Indien ouders het Nederlands onvoldoende beheersen, kunnen ze echter zelf minder oefenkansen in deze taal bieden.

In dit geval kan je ouders van NTL's stimuleren om alternatieven te overwegen en op deze manier de taalleerkansen in het Nederlands te maximaliseren. Het samen volgen van Nederlandstalige tv-programma's op maat van de NTL (bijvoorbeeld via het aanbod van NPO) is hiervan een goed voorbeeld. Het kan de talige interactie tussen de gezinsleden en het kind bovendien versterken. Maar ook in een vereniging zoals scouting of een sportclub kunnen NTL's oefenkansen Nederlands grijpen.

Taalontwikkelingsachterstand: Blootstellingsachterstand of taalontwikkelingsstoornis

Sommige leerlingen krijgen te weinig taalleerkansen. ze lopen daardoor een taalontwikkelingsachterstand op, of ze hebben een verhoogd risico om een dergelijke achterstand te ontwikkelen in de toekomst. Om die redenen hebben ze baat bij extra taalondersteuning. Wanneer ze op jonge leeftijd onvoldoende kwantitatief en kwalitatief taalaanbod krijgen in hun omgeving, loopt hun taalontwikkeling achterop. Vandaar spreken we in dit geval ook over een blootstellingsachterstand.

Al vanaf de geboorte bepalen zowel de omgeving van het kind als het kind zelf, in interactie met elkaar, het tempo van de taalontwikkeling. Kinderen die vanuit zichzelf, het gezin of de omgeving weinig gestimuleerd en/of ondersteund worden om taal te verwerven, hebben een sterkere nood aan taalstimulering op school. Zeker als de taal die ze op school horen aanzienlijk verschilt van de taal die ze thuis spreken, zelfs al is die thuistaal Nederlands. Op school worden leerlingen immers ondergedompeld in schooltaal of 'academisch Nederlands'. Dit is de taal die leerkrachten, leerlingen en handboeken gebruiken om te spreken over vakkennis, complexe ideeën, hypothesen, theorieën, de status van een bewering, enz. Denk maar aan typische woorden als functie, berekenen, uitgebreid, onderzoeken, vermoeden, gebeurtenis. Deze schooltaal zetten leerkrachten al vanaf de kleuterklas in tijdens rijke interacties met kinderen. De mate waarin leerlingen thuis in contact komen met (kenmerken van) schooltaal, hangt weer sterk samen met de socio-economische kenmerken van het gezin, zoals gemeten wordt via de opleiding van de ouders, hun inkomen, tewerkstelling, en soms ook de woonplaats.

Een taalontwikkelings- of blootstellingsachterstand vindt zijn oorsprong in een (te) arme taalomgeving. Zo weten we dat de kwantiteit en de kwaliteit van de interactie in het gezin tussen de opvoeder(s) en het kind sterk kunnen verschillen. Deze verschillen beïnvloeden de taalleerkansen en dus ook de taalvaardigheid van eentalige en meertalige kinderen.

Taalontwikkelingsstoornis?

Bij sommige NTL's verloopt de ontwikkeling van het Nederlands moeizamer dan verwacht. De oorzaak hiervan is niet altijd eenvoudig te achterhalen, niet omdat deze leerlingen een andere thuistaal spreken. Ligt het aan een nog onvoldoende taalaanbod in het Nederlands en spreken we dus van een blootstellingsachterstand? Of is er meer aan de hand en gaat het om een taalontwikkelingsstoornis? Om deze leerlingen zo goed mogelijk te ondersteunen, is het belangrijk om het onderscheid tussen de twee helder te krijgen. Een blootstellingsachterstand is meestal tijdelijk. Bovendien hebben NTL's met een blootstellingsachterstand geen problemen in hun thuista(a)l(en). Een taalontwikkelingsstoornis daarentegen uit zich in elke taal die de leerling verwerft en dus ook en in de eerste plaats in de thuista(a)l(en). Om deze stoornis vast te stellen is onderzoek door een logopedist met kennis van meertalige diagnostiek noodzakelijk. In de diagnostiek is dan aandacht nodig voor beide talen.

De Taalcoach en het opzetten van een taaltraject:

De Taalcoach biedt middels een taaltraject leerlingen met nood aan taalsteun duurzame, intentionele en intensieve taalleerkansen in de onderwijstaal.

- Met duurzaam bedoelen we dat een taaltraject een aanpak, planning en visie vraagt op lange termijn met een zekere continuïteit. Eenmalige voorleesprojecten, losse taalspelletjes of een fragmentarische projectweek zijn bijvoorbeeld niet duurzaam.
- Intentioneel houdt in dat de taalleerkansen niet vrijblijvend of toevallig zijn: je creëert als Taalcoach samen met de leerkracht bewust taalleerkansen die naadloos aansluiten bij de vastgelegde doelen.
- Intensief wijst op de frequentie van de aangeboden taalleerkansen. Het spreekt voor zich dat één woordenschatles per maand bijvoorbeeld voor weinig leerwinst op lange termijn zorgt, net zo min als een verlengde leesinstructie waarbij leerlingen langer op elkaar zitten te wachten dan dat ze zelf lezen. Tegelijk hangt de intensiteit ook af van de doelgroep, context en de beoogde taaldoelen. NTL's die hun eerste stappen in het Nederlandstalige onderwijs zetten, zullen bijvoorbeeld een intensiever traject nodig hebben dan NTL's die hier al een aantal jaar les volgen.

Bij het uitwerken van een taaltraject zal je verschillende keuzes moeten maken. Welke taaldoelen zet je voorop, hoe stel je je groep samen, wie begeleidt het traject enz. Het 6 stappenmodel dat onderdeel uitmaakt van dit beleid geeft handvatten om het traject voor een leerling/groep/school vorm te geven.

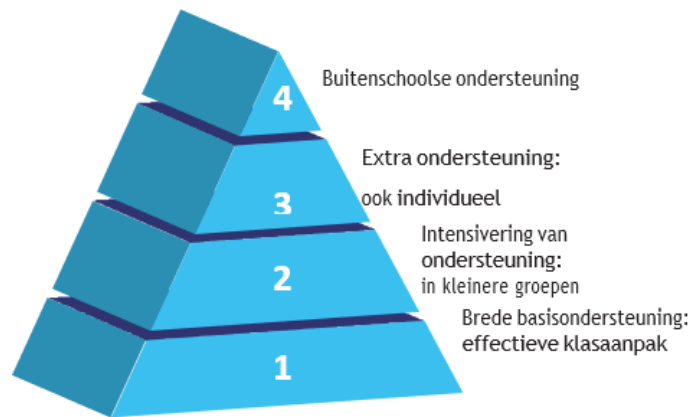
Het is aan de taalcoach en leerkracht in samenspraak met IB, om een geïnformeerde keuze te maken die het best past bij het kind, het doel, de groep, school en mogelijkheden. De eventuele inzet van ondersteuners moet voor iedereen helder en relevant zijn en versnipperd aanbod moet voorkomen worden.

Vertrek vanuit een meerlagig ondersteuningsmodel

Leerlingen met nood aan taalsteun kunnen in uiteenlopende organisatievormen vooruitgang boeken. Welke vorm er wordt gekozen, zal onder andere afhangen van de beginsituatie van de school, de doelgroep, de beschikbare tijd en middelen.

Binnen de PCSV willen we werken vanuit een meerlagig ondersteuningsmodel met een volgende opbouw:

1. De eerste laag in je traject is een brede basislaag van sterk taalonderwijs voor alle leerlingen. Vanuit deze klasaankpak investeer je in het best mogelijke onderwijs voor alle leerlingen, waaronder leerlingen met nood aan taalsteun.
2. Voor leerlingen voor wie deze eerste laag niet volstaat, voorzie je een tweede laag van ondersteuning in kleinere groepen gericht op preventie en bijkomende instructie.
3. Voor sommige leerlingen moet je nog een derde laag met extra ondersteuning en remediëring inbouwen op individueel niveau.
4. En voor enkele leerlingen moet je op zoek gaan naar buitenschoolse ondersteuning. Deze meest intensieve vorm van ondersteuning gebeurt met professionele hulp van buitenaf en situeert zich op een eventuele vierde laag.

1

Vertrek vanuit een meerlagig ondersteunings-model

2

Bouw het taaltraject op een logische manier op en combineer verschillende deelvaardigheden

3

Investeer bewust in mondelinge taalvaardigheid

4

Schriftelijke vaardigheden: ga voor een vroege start en blijf inzetten op technisch lezen en leesbegrip

5

Verzorg de kwaliteit van je instructie

6

Monitor je leerlingen en laat je ondersteunen

- 1.1 Investeer in een krachtige klasaanpak om alle leerlingen te bereiken
- 1.2 Werk in kleine groep of individueel met leerlingen die extra taalsteun nodig hebben
- 1.3 Leerkrachten zijn de geknipte begeleiders, maar ook paraprofessionals en vrijwilligers kunnen mee ondersteunen
- 1.4 Laat de duur en intensiteit van het traject afhangen van jouw doelgroep, hun leeftijd en de beoogde taaldoelen

- 2.1 Hou rekening met de wisselwerking tussen de deelvaardigheden
- 2.2 Ga voor een logische en stapsgewijze opbouw van het traject
- 2.3 Verwerk je taaldoelen in relevante thema's met verschillende invalshoeken

- 3.1 Plan rijke gesprekken om de mondelinge taalvaardigheid te bevorderen
- 3.2 Voorzie voorleesmomenten met veel interactie
- 3.3 Werk doelbewust aan woordenschat, ook expliciet

- 4.1 Bereid leerlingen vroeg genoeg voor op het leren lezen
- 4.2 Zet in op een effectieve leesstart
- 4.3 Ga voor goede, strategische en gemotiveerde lezers
- 4.4 Laat schrijfp opdrachten het lezen (en spreken) versterken

- 5.1 Geef expliciete instructie
- 5.2 Laat leerlingen van en met elkaar leren
- 5.3 Geef sterke feedback
- 5.4 Integreer technologie op een wijze manier in je lessen
- 5.5 Hou rekening met de taalachtergrond van leerlingen om je instructie te versterken

- 6.1 Monitor je leerlingen en stem je onderwijs hierop af
- 6.2 Grijp de kans om te blijven leren
- 6.3 Werk samen met je team vanuit een gedeelde en gedragen missie

